

**ÎN INTERIORUL
UNEI
ÎNTREBĂRI**

Scrieri ale
Doamnei Henriette Lannes
Elevă a lui
G. I. Gurdjieff



GURDJIEFF STUDIES LTD

www.gurdjieff.org.uk

© 2016 Gurdjieff Studies Ltd

Prima ediție în limba română a fost publicată în 2016 de
Gurdjieff Studies Limited
30 Blatchington Hill, Seaford
East Sussex BN25 2AL

publishing@gurdjieff.org.uk
<http://www.gurdjieff.org.uk>
Registered Charity No. 1098600
Company No. 4466370

Prima ediție în limba engleză a fost publicată în 2002
de Paul Crompton Ltd

Tradusă din ediția în limba engleză cu bunăvoința
d-nei Betty Beatley, deținătoarea de copyright pentru limba engleză,
de Gurdjieff Studies Romania www.gurdjieff.ro

Numărul de înregistrare în catalogul CIP pentru această carte este
eliberat de Biblioteca Britanică

Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate
fi reprodușă, stocată în vreun sistem de căutare, sau transmisă, în nicio
formă sau pe orice altă cale, electronică, mecanică, fotocopiată,
înregistrată sau altfel, fără permisiunea apriori
în scris a Gurdjieff Studies Ltd.

ISBN 978-0-9549470-2-6

CUPRINS

PREFAȚĂ	ix
A recunoaște un Maestru	1
RĂSPUNZÂND LA ÎNTREBĂRI	
Ar trebui să fim serioși	4
Adevărul este cel mai prețios lucru	6
Suferință	10
De obicei, viețile noastre nu sunt perturbate îndeajuns	11
Doresc să vă spun acum...	13
Ce intenție am, ce decizie iau?	14
Păstrez o stare echilibrată de dimineață până seara?	18
Trebuie să ne deschidem către ajutor	23
PRELEGERE – Impresii	24
AM NEVOIE DE VIZIUNE	35
GHILDA DE STUDIU A MEȘTEȘUGURILOR, BRAY	36
LUCRĂRI PENTRU STUDENȚII DE LA BRAY	
Esența umană	37
Ce este gândirea practică?	39
Atitudini	43
Menirea Bray-ului	48
Care este dificultatea noastră principală la Bray?	51
Ideea de scară ce duce la Cale	53
Oare sunt eu dator?	56
Studiul stărilor de conștiință	57

Viața organică pe Pământ	66
Scrisoare către responsabilii cu gătitul la Casa Ghildei	78
DIVERSE RĂSPUNSURI – Bray	80
ÎNTOTDEAUNA RECURG LA MINTEA MEA	86
PEMBRIDGE DESIGN STUDIO	87
ÎNTÂLNIRE LA PEMBRIDGE DESIGN STUDIO	88
LUCRARE – Artă și meșteșug	90
RĂSPUNZÂND LA ÎNTREBĂRI	
Descoperind puțină claritate	95
În interiorul unei întrebări	97
Doresc să mă trezesc?	101
Ceea ce caut eu nu e chiar imposibil de găsit	103
Un mod de a asculta	106
COMONAIM	107
NOTIȚE DUPĂ ÎNTÂLNIRILE COMONAIM	109
DESPRE COPII	
DESPRE EDUCAȚIE – despre copii	129
SCRISOARE – către părinții de la Bray	133
DOCUMENT– distribuit tuturor părinților de la Bray	135
CONFERINȚĂ – Loc și relație	138
DOAR ACUM	149
STUDIUL ȘTIINȚEI	150

RĂSPUNZÂND LA ÎNTREBĂRI

Dacă nu sunt preocupat de posibilitățile mele nu sunt preocupat cu adevărat de viața mea	176
Doresc să lucrez?	179
Trebuie să mă văd	182
Nu percepem rezistența	183
Sunt un aparat cosmic de transformare a energiei	185
Rezistența este conform legii	189
A SEPARA	190

HENRIETTE H. LANNES
1899 - 1980

de James Moore

Faptul că Lucrul în Anglia este atât de bine înrădăcinat astăzi, se datorează cu preponderență unei femei abia cunoscute. Activă în Londra pentru aproape trei decenii, înfruntând toate dificultățile exilului și ale limbii străine; subsumând rezistența puternică pe care orice forță de afirmare o evocă, conform legității – această ființă umană remarcabilă a asigurat aici etosul, dinamica și traiectoria Lucrului. Numele ei este Henriette Lannes.

Moartea lui George Ivanovitch Gurdjieff, pe 29 octombrie 1949, a survenit când Lucrul în Paris era unificat, dar la Londra diversificat. Pe parcursul iernii dintre anii 1949 – 1950, doamna Jeanne de Salzman, eleva senioare a lui, a analizat de urgență obiectivul său de a armoniza activitățile celor patru facțiuni englezești principale (adeptii lui J. G. Bennett, Jane Heap, Maurice Nicoll și a răposatului Piotr Ouspensky). La începutul primăverii anului 1950, a făcut un apel nominal tuturor celor pregătiți din timp pentru a lucra împreună sub coordonarea sa (Nicoll refuzând să se alăture) și a convocat o întâlnire la Colet Gardens nr. 46, West Kensington, unde a prezentat-o pe doamna Lannes ca „responsabilă” și reprezentanta ei, pentru Anglia. Cititorii informați își vor da seama clar ce provocare a acceptat doamna Lannes și într-adevăr ce importanță și greutate avea, dacă le vom spune despre puternicul, dar prin natura sa instabilul Grup 1, care îi cuprindea inițial pe George Adie, J. G. Bennett, Alfred Etievan, Jane Heap, Reginald Hoare, Cynthia Pearce, Basil Tilley, Kenneth Walker și Aubrey Wolton.

Cine era această Henriette Lannes? Și ce factori au propulsat-o în această poziție?

Primii ani

Născută într-o zi de duminică, pe 12 noiembrie 1899, în micuțul sat Puyoo-Bearn din Pirinei, ea a avut o obârșie țărănească: oameni simpli, muncitori, creștini pioși, deprinși cu o viață care, deși bogat nuanțată, extremă din punct de vedere fizic. O copilărie care i-a insuflat Henriettei o iubire de o viață pentru natură – pomi, flori și pentru „prietenele mele animalele” – s-a sfârșit prematur când a murit tatăl său. Imediat, toate resursele ei native s-au mobilizat pentru a o ajuta pe mama sa în lupta pentru supraviețuirea materială; educația ei oficială a încetat, dar din contră, curiozitatea intelectuală i s-a intensificat.

Emanciparea Henriettei de la viața rustică și cu lipsuri, a început la scurt timp după, când preotul satului a obținut un mic post în Paris, cooptând-o pe văduva Lannes ca menajeră a sa. Acolo, în orașul pe care Gurdjieff l-a numit „capitală a lumii”, tânăra domnișoară Lannes s-a consacrat rapid datorită muncii sale sânguinoase. Următoarele două decenii nu sunt complet elucidate, dar ele ne transmit o formare culturală impresionantă și cunoștințe funcționale de limba engleză.

La vremea la care vechea capitală Bască din Guernica era devastată pe 27 aprilie 1937, Henriette reappare ca având legături cu Henri Tracol, directorul unei agenții de presă republicane din Barcelona și Madrid. Providențial, totuși, orice risc de disipare a energiilor sale în preocupări politice a fost oprit de întâlnirea întâmplătoare cu Jeanne de Salzman: „Ce are această femeie, și eu nu am?”

Implicarea în Lucrul din Franța

La începutul anului 1938, Henriette și soțul său M. Tracol au fost primiți în cercul doamnei de Salzman de la Sevres, din care făceau parte Rene Daumal, orientalist și autorul poeziei premiate *Le Contre-Ciel*, soția sa Vera, Philippe Lavastine, Marthe de

Gaigneron, Pauline de Dampierre, Bernard Lamaitre și ulterior Luc Dietrich.

Practic, nicio carte relevantă nu fusese publicată în franceză. Absolut proaspăt, Lucrul a avut un impact covârșitor asupra Henriettei: „Când am auzit ideile, am rămas uluită. Nu mi le puteam scoate din cap. Mă bântuiau zi și noapte. Simțeam că erau adevărate”. Un al doilea – și bineînțeles mult mai radical – șoc s-a întâmplat în octombrie 1940, când doamna de Salzman i-a prezentat pe cei din grupul său lui Gurdjieff însuși, în apartamentul de pe Rue des Colonels Renard: „Ce reprezenta el? Cine era el? Ce semnifica această ființă, această forță?” Îmi amintesc răsunetul unei întrebări profunde și dureroase, în timp ce îl priveam și îl ascultam: „Ce se află acolo, între dumneavoastră și mine?”

Contextul social al acestei întâlniri provoacă azi imaginația. Până la eliberarea sa, pe 25 august 1944, Parisul s-a aflat în strânsoarea de fier a forțelor germane, cetățenii săi erau demoralizați, malnutriți și cu multe restricții impuse. Nu numai că Henriette s-a implicat intens în acest unic capitol de Lucru (schitat de Pierre Schaeffer, Rene Zuber și Henri Tracol însuși), dar a riscat ajutând membrii evrei ai grupului. Spre sfârșitul anului 1945, nepoata Henriettei, Lise Tracol a devenit menajera lui Gurdjieff la apartamentul din Colonels Renard. Între timp, importanța și statutul Henriettei creșteau, și la 8 august 1948, când accidentul de mașină a lui Gurdjieff a atras atenția disipați ai ideilor lui, de origine anglo-americană, Gurdjieff deja o mandatase să-și îndrume singură proprii elevi francezi. Grupul mare și încă important pe care ea l-a format în consecință la Lyon (ulterior deservit de Henri Thomasson), a preocupat-o și a avut un angajament față de el până la finele vieții.

Când Gurdjieff a murit, o observăm pe Henriette consolând-o pe Elizabeth Mayall (ulterior doamna Bennet), transmițându-i idealismului său ecumenic: „Amintește-ți,

Elizabeth, aceasta este pentru noi toți; francezi, englezi și americani. Nu uita. Nu uita că suntem toți împreună”. Cu o asemenea stare de spirit a ajuns la Londra și a preluat reședința de la Colet Gardens, împreună cu fiica sa Anne Marie și cu Lise Tracol.

La Lucru cu Grupurile din Londra

Doamna Henriette Lannes (a revenit la numele acesta când M. Tracol s-a recăsătorit) a fost înainte de toate un binefăcător spiritual, și istoria iconică ar putea să o plaseze pe ea față în față cu grupurile din Anglia: o femeie frumoasă, de statură medie, care se îmbrăca conservator, dar purtând un colier de chihlimbar și o mică broșă în forma unui căluț de mare; își pieptăna părul fin pe spate, cu o șuviță neagră care în mod deconcertant diviza argintiul. Ochii ies în evidență.

În atmosfera încărcată a întâlnirilor Doamnei Lannes, cuvintele își pierdeau capacitatea de automulțumire și cel mai mic adevăr spus pe jumătate rămânea suspendat în aer, scandalos de opac. Nicio notiță, nicio înregistrare – absolut nimic – nu poate reda ființa ei confruntativă. Ea nu despica în patru fire metafizice și nici nu se refugia într-un singur mare adevăr, pe care să-l uzeze până la jerpelire în iterații nesfârșite. Își cunoștea elevii, cu idiotenia și potențialul individual al fiecăruia, și cu o empatie periculoasă și exigentă, îi șoca pentru a le deschide ochii. Se folosea de umor; știa să imite. Posedând o abundență de aluzii literare, mitice și folclorice, ea deseori oferea ortodoxiile Gurdjieffiene în cadrul unei tradiții perene: membrele adunate ale lui Osiris erau strânse cu un nou efect metaforic, iar sub o uimitoare autoritate biblică, centrul motor, emoțional și intelectual se reuniau pentru a găzdui o epifanie – „Că unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor...” (Matei: Cap. 18, Versul 20.) Nu mai e nevoie să spun cât de bine stăpânea doamna Lannes expresiile

idiomei ortodoxe ale Sistemului – manifestate nu numai în discurs, ci și în marile ei lucrări tematice, începând cu „Viața Organică pe Pământ și Influențele care acționează asupra ei și asupra noastră” (4 decembrie 1971).

Dincolo de orarul necruțător al grupurilor ei (minim două pe seară) și de nenumăratele întâlniri administrative și consultații particulare, doamna Lannes mai iniția și desfășura multe alte activități, cum ar fi de exemplu împărtășirea triumfului și dezastrului dragei ei Trupe de Păpușărit. Diverse maxime ale lui Gurdjieff erau traduse de ea în sfere de acțiune concretă. „Noi mereu facem profit” a inspirat o companie comercială să-și fixeze scopul unic de a explora relația dintre valorile comerciale și cele ale Lucrului. „Luați înțelegerea Estului și cunoașterea Vestului și apoi căutați” a susținut „Studiul științei” – o lucrare interdisciplinară a doamnei Lannes deservită de elevii ei cunoscători în multe domenii științifice și umanistice – care a încercat o confruntare ideologică între știința modernă și cunoașterea tradițională. (O serie de activități nepublicate ale acestui Studiu, extins pe o perioadă de șapte ani, constituie un memorial fără egal al gândirii doamnei Lannes).

În puținul timp pe care și-l rezerva doamna Lannes pentru ea, o puteai vedea la Picketts Cottage, căbănuța ei de la țară acoperită cu paie, situată aproape de Woodcote, lucrând în îndrăgita ei grădină sau stând vara lângă căruța sa tradițională țigănească, citind, ocupându-se de corespondență și fumând ocazional o țigară Camel.

Contexte provocatoare

Dată fiind orientarea interioară a doamnei Lannes, ar fi ușor, dintr-un idealism naiv să trecem cu vederea realizările sale din politica practică a Lucrului. În ciuda susținerii din partea doamnei Salzman, Londra nu a picat deloc „de-a gata” în gura

protejatei ei. Numai cu diplomație și prin veritabila forță a ființei sale, doamna Lannes a convins atât de mulți dintre „baronii” Ouspenskieni ai Londrei, bine-înfiți; a câștigat respectul formidabilei Jane Heep și prietenia senioarei profesoare a „Obligatoriiilor” (Mișcări), Rose Mary Nott; iar ulterior a integrat curentul intelectual al lui Maurice Nicoll. Chiar și atunci, nu era totul pe roze. Lucru de înțeles, diferiți oameni țineau agende diferite și sunt indicii că importanta axă Londra – New York era dominată de foștii elevi ai lui Ouspensky, Basil Tilley și Lord Pentland.

Nicio contextualizare a „fundamentalismului Gurdjieffian” de piatră al doamnei Lannes nu ar fi completă fără să facem aluzie la valurile succesive de *orientalism nouvelle* care s-au abătut asupra acestuia – valuri care afectau Lucrul la nivel global, dar care s-au înregistrat îndeosebi în Anglia. Forța lui J.G. Bennet, talentul său pentru auto-reclamă, capacitatea sa actorială și mesianismul său „de giruetă” i-au cucerit/eliminat pe Reginald Hoare și Aubrey Wolton, și în general au creat mai multe probleme. Afirmățiile sale (1958), cum că misticul indonezian Pak Subuh era înțeleptul Ashiata Shiemash a lui Gurdjieff, din **Povestirile lui Beelzebut către nepotul său**; și (1965) că figura discutabilă a lui Idries Shah venea din „Mănăstirea Sarmoung” pomenită în **Întâlniri cu oameni remarcabili**, par să invite retrospectiv doar la un umor sardonice, însă doamna Lannes a trebuit să se confrunte cu ele atunci. Mai aproape, bătrânul Președinte al Societății, Kenneth Walker, a făcut aluzii pe neașteptate (în 1964), cu privire la îndatorirea sa față de yoghinul Maharishi Mahesh; apoi, (în 1970) vicepreședintele Societății, Magnus Wechsler, s-a convertit la Chogyam Trungpa Rinpoche; și numai cu rescrierea istoriei, posibila influență disturbatoare a lui Krishnamurti poate fi separată de participarea regulată a doamnei de Salzmann la conferințele acestuia din Saanen, Elveția.

Cade cortina

Pentru mai bine de un sfert de secol, Henriette Lannes a lucrat încontinuu, fără a devia vreodată de la angajamentul ei pentru Gurdjieff și numai pentru el. Apoi, treptat, la sfârșitul anilor 1970, sănătatea a început să o trădeze; climatul englez a devenit insuportabil și șederile ei iarna în Franța erau mult mai lungi. Grupurilor mai noi din Londra li se permitea acum mai mult contactul cu ea, în detrimentul grupurilor vechi; se lupta cu tenacitate cu infirmitățile ei, oferindu-și ultimele rezerve idealurilor sale. La începutul primăverii lui 1979, un zvon nedorit, cum că nu se va mai întoarce din Franța, s-a transformat în realitate. Pe 27 iunie, a trimis următorul mesaj fiecărui membru al Stejarilor, Plopilor, Brazilor, Paltinilor, Sălciilor și Pinilor (toate grupurile sale purtau, semnificativ, nume de arbori):

Asta vă spun tuturor, celor care ați lucrat cu mine, pentru mult timp, *au revoir*... Folosesc cuvântul în franceză, ca să înțelegeți că este singurul pe care îl pot folosi. Cei credincioși lui Gurdjieff și mesajului extraordinar pe care l-a adus el, aceia se vor revedea – de acest lucru nu mă îndoiesc... Dar trebuie să vă cer să fiți mai siguri de ce înseamnă a fi credincios. Nu este a crede în adevărul ideilor, nu este nici măcar a fi capabil de a le transmite altora. Este vorba despre o asimilare, comparabilă la un alt nivel, cu ceea ce face corpul nostru cu hrana – pentru a trăi. Adevărurile conținute de idei trebuie digerate ca să „se întrupeze”. Acesta este un lucru foarte ambițios, dar este și o provocare pe care am acceptat-o împreună și care creează între noi o legătură ce îmi permite mie să spun, cu încredere, *au revoir*.

Încă aproape un an în Franța, doamna Lannes s-a zbătut – zile grele pentru ea, pentru familia ei, pentru elevii ei. O dificultate majoră în realizarea planurilor îndelung gândite pentru a o sprijini pe doamna Lannes a mărit drama existentă, dar totuși nu i-a lipsit ajutorul oferit cu dragă inimă de la Lyon și de la Londra... Henriette Lannes a murit de cancer de ficat pe 28 mai 1980, într-o zi de miercuri, la ora 10.00 pm, pe Avenue Valiudod 40, 69000St Foy.

Încercând o evaluare

A „rezuma” o asemenea viață ar fi o impertinență. Totuși, epoca doamnei Lannes în Londra (1950 – 1978) a reprezentat cu siguranță o dezvoltare puternică, în ciuda unor grave dificultăți: o epocă a unificării, o epocă în care, în cadrul unei apartenențe împătrite, un nucleu englez responsabil s-a dezvoltat într-o nouă generație; o epocă în care s-a clădit o „vatră” incontestabilă, materială și administrativă pentru Lucru, căreia nu i-a lipsit văpaia validatoare – luate toate acestea împreună, o realizare uluitoare.

Și totuși, și totuși... gândiți-vă la versurile lui Robert Browning:

*Ah, dar aspirațiile unui om ar trebui
să fie mai mari decât ceea ce poate atinge,
altminteri la ce ar fi bun raiul?*

Oare aceste cuvinte nu cer ele în mod ironic, fie și numai ca o mărturie a gradului și dimensiunii aspirațiilor doamnei Lannes, confirmarea, într-un anume sens, a faptului că viața ei s-a sfârșit în regrete dureroase din speranțele neînfăptuite?

Despre relația în desfășurare a doamnei Lannes cu doamna de Salzman este dificil de vorbit cu cuviință și imposibil de vorbit cu obiectivitate; ce e jos nu poate judeca ce e înalt. Și totuși, istoriei i se datorează fiecare fărâcă de mărturie contemporană. Deși dispersarea și „vibrațiile” din Londra evidențiază antanta lor

fraternă până în anii 1970, după aceea se sugerează tot mai mult că ascultarea devotată a doamnei Lannes față de autoritatea doamnei de Salzman era din datorie. Aceste două ființe umane remarcabile au rămas unite în esență și în angajamentul față de Gurdjieff – cine se poate îndoii de acest fapt? Dar ele nu erau clone. Doamna Lannes nu a crezut că filmul **Întâlniri cu oameni remarcabili** va iniția o nouă epocă minunată; ea nu a pus un accent necanonic disproporționat și discutabil pe exercițiile de stat în liniște, cu ochii închiși; cu atât mai puțin, doamna Lannes nu a considerat versiunea sfințită făcută de Orage în limba engleză a lui **Beelzebub**... atât de impenetrabilă încât să fie îndreptățită revizia substanțială făcută până la urmă în 1992 (apropo, cu o trimitere anterioară minimă la grupurile din Londra).

Doamna Lannes a văzut un Lucru Gurdjieff cu o față socială sănătoasă, care încet, peste decenii sau chiar peste secole, să acționeze ca o drojdie ce va face să crească spiritualitatea în viața diurnă. Ea a avut chiar viziunea unor instituții speciale – școli și spitale. Oricum, practic, țelurile ivite ale epocii sale au restricționat-o la mici studii pilot neconcludente. Dragostea implacabilă a doamnei pentru toți elevii săi s-a tradus în pretenții față de aceștia, care puteau fi resimțite ca fiind cumplite, chiar exorbitante; în câțiva dintre discipolii săi (și te gândești imediat la remarcabilul Malcolm Gibson), ea a cultivat în mod evident o rezonanță specială. În final, totuși, se pare că nimeni nu a realizat pe deplin speranțele ei înalte, și au fost momente în care a răzbătut un sentiment dureros al dezamăgirii ei.

Doamna Lannes și-a pus în față rarele ei talente spirituale în cadrul unei organizații ierarhice. Și într-adevăr, a construit una. Dar ea a intuit perfect că în fisurile largi ale unui instituții mari înfloresc astfel de *Fleurs du Mal* ca fațonism, carierism, nepotism, dependență excesivă și narcisism social. Poate că de aceea vorbea adesea despre viață ca fiind un învățător. Poate că

din cauza acestora a insistat: „Trebuie să recunoaștem un maestru în noi înșine. Suntem singuri în fața acestui adevăr, așa cum vom fi singuri în fața morții”.

Taine

Cine ar putea strica tot, dându-se drept discipol reprezentativ al unei asemenea femei? Ferească Dumnezeu! Ferească Dumnezeu! Și totuși cine, dintre cei atinși de magia ei, s-ar da înapoi de la a depune mărturie categorică? Cât despre mine, numai harul promisiunii misterioase a lui Henriette Lanes îmi dezarmează certitudinea dezolantă că nu voi mai vedea vreodată pe cineva ca ea... La un an de la moartea ei, pe 27 mai 1981, doamna de Salzman a convocat o întâlnire de grup specială cu câțiva oameni. Și ne-a spus că dacă noi, cei care îi suntem cei mai îndatorați doamnei Lannes, i-am putea atinge spiritual și pe alții, transmițându-le o anumită cantitate de energie fină, doamna Lannes nu ar mai trebui să se întoarcă din nou pe pământ... Am stat într-o tăcere imaculată.

Să lăsăm ciorile deconstructiviste să ciugulească din „contradicția” acestor două mistere: re-conectarea cu elevii credincioși și eliberarea de alte reîncarnări. „Căci acum vedem ca într-o oglindă, în chip întunecos; dar atunci, vom vedea față în față. Acum, cunosc în parte; dar atunci, voi cunoaște deplin, așa cum am fost și eu cunoscut pe deplin” (Epistola către Corinteni I, cap. 13, versetul 12).

James Moore a participat cu recunoștință la întâlnirile grupurilor londoneze ale doamnei Henriette Lannes, din octombrie 1957 până în decembrie 1978. Cartea lui biografică **Gurdjieff: Anatomia unui mit, îi este dedicată ei.**

© James Moore 1991

Prefață publicată pentru prima dată în **Gurdjieff International Review** 1991. Tradusă în limba română în 2016 de membrii Gurdjieff Studies Romania cu permisiunea autorului James Moore.

A RECUNOAȘTE UN MAESTRU

TRANSCRIERE DINTR-O DISCUȚIE A DOAMNEI
LANNES CU ELEVII SĂI, Londra 29 octombrie, 1957

Când am auzit pentru prima oară, de la doamna de Salzman, ideile învățaturii domnului Gurdjieff, încă nu se publicase nimic și numele lui Gurdjieff îmi era total necunoscut. În vremea aceea nu căutam un maestru, deși întotdeauna am fost plină de întrebări. Ideea unei învățături reale și a unui maestru autentic nu-mi trecuse niciodată prin minte. Nu credeam că așa ceva poate exista, cel puțin nu în vremurile noastre.

Când am auzit ideile, am rămas uluită. Nu puteam să mi le scot din minte. Mă urmăreau zi și noapte. Simțeam că erau adevărate.

Eram încă în această stare de șoc când am fost prezentată domnului Gurdjieff. Stăteam acolo complet tulburată. Eram frapată de impactul forței sale, foarte tăcută, calmă și controlată, aproape înfricoșătoare totuși, dar mai mult decât orice, de prezența sa totală, prezență care simțeam că se extinde până în vârful degetelor sale. Aceasta dădea sens tuturor mișcărilor lui care păreau mult mai vii decât ale noastre. La fel de vii ca și cele ale unei pisici sau ale unui tigru. De asemenea, am simțit foarte puternic vasta sa generozitate, pe care aș numi-o supraumană.

Dar totodată, asta m-a făcut să-mi dau seama de o barieră enormă, de o separare incredibilă. El era acolo. Acolo era el și între noi nu era nimic, doar un abis de netrecut. Nu puteam să stabilesc o relație cu el și nici între el și ideile sale. Totul părea separat și deconectat. Cu siguranță că acolo se manifesta o lege,

ÎN INTERIORUL UNEI ÎNTREBĂRI

dar pentru mine sentimentul era aproape de nesuportat. Totuși, începând din acea seară, săptămână de săptămână m-am întors să-l văd și să încerc să lucrez cu el – cu ajutorul doamnei de Salzmann, fără de care nimic nu ar fi fost posibil pentru mine și probabil pentru niciunul dintre noi la Paris.

Apoi a început pentru mine o perioadă intensă și dificilă. Câteodată domnul Gurdjieff sugera ideile, dar niciodată nu le spunea direct. Ce ne dădea erau sarcini și exerciții și mijloace pentru a ajunge la Lucrul real. Câteodată ne șoca, ne făcea să reacționăm în multe feluri. Încetul cu încetul am început să ne vedem calea mai clar și să ne străduim s-o urmăm, deși simțeam că acesta era abia începutul. În tot acest timp, am fost incapabilă să stabilesc o relație cu el, știind totodată că nu puteam să continui fără el.

Ce reprezenta el? Cine era el? Ce semnifica această ființă, această forță?

Îmi amintesc răsunetul unei întrebări profunde și dureroase, în timp ce îl priveam și îl ascultam: „Ce se află acolo, între dumneavoastră și mine?”

Cât timp am menținut această întrebare? Nu pot spune exact – poate doi ani. Nu voi încerca să descriu acea perioadă extraordinară. Mese, lecturi, discuții, clase de Mișcări și întâlniri de grup ne aduceau împreună în mod frecvent în jurul domnului Gurdjieff. Acestea m-au deschis către experiențe interioare câteodată foarte puternice și minunate, câteodată foarte greu de îndurat. Ceea ce știu cu siguranță este că am început să-l recunosc cu adevărat pe domnul Gurdjieff când ochii mei au început să se deschidă. L-am văzut așa cum era, în măsura în care eram capabilă să mă văd pe mine însămi. Din momentul în care toate valorile mele – toată fațada interioară și cea exterioară – au început, încet dar sigur, să fie transformate și o altă lume, deși încă greu de atins, a început să apară în mine, am știut că el

A RECUNOAȘTE UN MAESTRU

era cauza. În același timp, am știut că am venit la el cu nimic și că trebuie să-i mulțumesc pentru tot.

Totodată îmi era greu să cred că toate acestea erau adevărate, că posibilitățile pe care ni le-a dezvăluit erau posibilități reale și nu idei extraordinare îmbrăcate în cuvinte care să ne uimească sau să ne facă să visăm.

Miracolul cu care mă confruntam era că aceste posibilități puteau deveni realitate. Mă aflu în fața acestui fapt și, în ciuda tuturor îndoielilor mele, nu-l puteam nega. Atunci am înțeles sensul unor cuvinte mult folosite și pe jumătate uitate, ce vin din vremuri străvechi: „Cuvântul s-a întrupat”. De asemenea, am înțeles și sensul cuvintelor: „Și acum omul stă în fața lui Dumnezeu”. Domnul Gurdjieff era un astfel de om. Nu există separare între ceea ce ne învață și ceea ce era. El și ideile sale erau un întreg.

Mai rămâne să adaug un singur lucru. Este o întrebare pentru noi toți și fiecare dintre noi trebuie să încerce să răspundă pentru sine. Trebuie să recunoaștem un maestru în noi înșine. Suntem singuri în fața acestui fapt așa cum vom fi singuri în fața morții. Ați putea spune, „Cum este posibil? Domnul Gurdjieff este mort!” Este adevărat că nu mai este „aici” și totuși, este la fel de adevărat că putem ajunge să-l recunoaștem.

AR TREBUI SĂ FIM SERIOȘI

Londra 1961

Când începem acest Lucru, ar trebui să fim serioși și nu suntem.

Trebuie să lucrăm mult timp pentru a învăța cum să fim serioși în legătură cu Lucrul. Oamenii care au trebuit să caute îndelung și departe și care au sacrificat mult pentru a găsi o școală sunt probabil serioși, dar noi am găsit Lucrul în pragul casei noastre, deja pregătit și nu suntem serioși. Găsindu-l la ușa noastră, suntem chemați să facem un efort, dar pur și simplu nu-l facem, deși această posibilitate există în noi toți în mod fundamental. Dar noi mergem în sens contrar, cu gândirea noastră pasivă, simțind și funcționând pasiv. Trebuie să mă țin strâns de această chemare, ca de un țărui bine înfipt într-un curent care se mișcă rapid. Trebuie să lucrez cu mine însumi, Da împotriva lui Nu, activ împotriva lui pasiv. Sunt un candidat pentru locul real al omului. Accept această luptă ca pe un efort real, accept că acesta este rolul meu ca ființă umană.

Pare că avem totul împotriva noastră: dar nu, există ceva în noi gata pentru a lupta, care spune „trebuie și pot”. Restul este împotriva. Repet, aceasta este situația noastră; nu putem începe din niciun alt loc. Acceptând această provocare ne dovedim capabili să luăm parte la ea. Altminteri, rămânem pentru totdeauna pasivi. Mii de oameni trebuie să trăiască și să moară așa. Dorim să fim diferiți? Nu este ieftin, este foarte scump.

Dacă un om realizează bine ceea ce i-am cerut, atunci el poate începe să lucreze. Dar noi, ca „oameni în funcțiune”, nu terminăm niciodată ceea ce am început. Cum putem căuta

AR TREBUI SĂ FIM SERIOȘI

Împărăția Cerurilor când noi nu putem nici măcar să ne ținem în ordine camerele? Hristos vorbea de a fi credincios în lucruri mărunte, astfel am putea fi mai aproape. „A face” aparține nivelului omului numărul șapte, foarte înalt, foarte îndepărtat. Mult mai aproape de noi sunt momentele în care putem dobândi ceva cu puterea celor trei centri ai noștri. Totul se face gradat, dar un om care este conștiincios în ceea ce face are mai multe șanse, iar dacă nu este, atunci trebuie să devină. Pentru moment, cel mai important lucru este să studiezi.

Ce pot să fac astăzi pentru scopul meu? Mă surprind visând cu ochii deschiși, pierdut, adormit. *Pot să mă trezesc.*

Fără un scop nu ajung nicăieri și nu sunt bun de nimic. Unii au un țel puternic în viață deoarece sunt mânați de ambiție. Alții au un țel mai slab, pentru că au mai puține iluzii despre viața însăși. În orice situație am fi, trebuie în mod fundamental să studiem. Ce mă împiedică să dobândesc ceea ce cred că ar fi util pentru mine? Facem ca lucrurile să se întâmple prin ceea ce suntem. Relațiile mele sunt așa cum sunt deoarece eu sunt ceea ce sunt. Îmi creez orbește propriile condiții. Întotdeauna mă plâng de ceea ce este în exterior – dar trebuie să mă uit mai aproape de casă. Cu cât sunt mai doritor să mă deschid către un moment de adevăr recunoscut, cu atât mai bine. Mă simt divizat. Doresc să dăruiesc și doresc să păstrez. Sunt doar o mulțime de contradicții, dar accept să experimentez și să simt acest lucru. Încetul cu încetul, visul meu despre mine însumi se va distruge.